

I firserne introducerede flere forskere, herunder Pamela Mitschel lammeskind til aflastning, endda appelsiner til hælssår – men det dur jo ikke!

Lidt senere brugte man hydrokolloider med en filler og alginater.

Fra 90'erne gik det stærkt med mange nye forbindsstoffer. Herfra begynder man at tale om sårhelingsprocesser og sårhelingsfaser med forskellige grader af væske.

Til sidst er kommet larver og negativt tryk. Sølv er blevet introduceret til kritisk koloniserede sår. Sølv bruger vi meget i dag, men gør vi det fordi vi ved såret er kritisk koloniseret eller fordi vi tænker det prøver vi for en sikkerheds skyld – honning er jo lige så godt ifølge forskellige projekter.

Nye stoffer som Promogran, der skal styre ubalancerne i proteaserne og styre fugten og enten begrænse eller give fugt – det har dog ikke vundet indpas på Bispebjerg.

Sidst er kommet plastret til de diabetiske fodsår, hvor man bruger patientens egne leukocytter og vækstfaktorer til fremstilling af et plaster.

Vi snakker nu meget om at diagnosticere såret, hvorfor har patienten dette sår – det er nemlig ligegyldigt hvad vi kommer på såret, hvis ikke det er aflastet. Det gælder i forhold til den diabetiske fod og i forhold til kompression og karkirurgiske indgreb – vi er afhængige af hinanden, lød det fra Susan Bermark.

En sidste nyere tendens er udarbejdelsen af kliniske evidensbaserede retningslinjer, som skal opdateres med jævne mellemrum.

Fremtiden byder på nye aktive bandager, mere elastiske bandager med mulighed for at styre den med mobiltelefonen. DNA-analyser til udvikling af bandager af edderkoppespind o.m.m.m. /

Effektiv forebyggelse af tryksår - begynder med bedre forståelse af aflastning

Oplægsholder: Amit Gefen

Amit Gefen (AG), PhD ved The Iby and Aladar Fleischmann Faculty of Engineering, Tel Aviv University, Israel, var første taler fredag morgen. Og her skulle man bogstaveligt talt stå tidlig op!

Amit Gefen forklarede først forskellen ved at stadieinddele eller kategorisere tryksår: Når vi taler om stadier ser vi det som en tidsfaktor før det bliver værre, dvs. de opfattes kronologisk. Men kategorier, som vi bruger nu, har ikke denne tidsfaktor. Det kan ske at kategori 1 bliver til kategori 4, og derfor skal man prøve at beskrive de to forskellige kategorier (skader) hver for sig.

Kategori 1 er en skade på overfladen og kategori 4 er en skade i dybden, en helhudsskade, der involverer fedt, muskler og blottede knogler. Desuden har vi patienter, der enten ikke kan mærke smerten eller ikke kan gøre sig bemærket. Kropstygde, bevægelse og forskydning fører til en fornemmelse af at have det ubekvemt, så hvis man ikke ændrer stilling, vil belastningen på et tidspunkt give vævet og dets hudceller stress, sådan at de dræber sig selv, forklarede AG.

Hælsår er det næstmest almindelige tryksår. Fuldstændig hælafkastning giver mere end dobbelt så meget plads til cellerne på hælen, end hvis man ikke aflaster. Alle har forskellig form på sin calcaneus knogle, hvilket gør det svært at bestemme behovet for "fri plads" til cellerne i huden.

En yderligere ting er mikroklima. Vi ved at huden krøller i vand ligesom fingre efter bad, hvilket giver større friktion, da huden nu er kurvet. Derfor stiger friktion og kræfter mod den fugtige overflade. Og derfor: Hold huden tør og blød!

Vedvarende deformation af cellen er en direkte årsag til vævsskade. Hvis cellerne udsættes for deformation dør de hurtigt – meget hurtigere end hvis de er uden ilt! En celle kan overleve op til 6-8 timer med delvis iltmangel, men kun minutter til få timer, hvis den bliver deformeret.

AG pointerede endnu en gang, at det er vigtigt at forstå, hvordan og hvornår et tryksår opstår – ellers kan vi ikke vide, hvordan vi skal forebygge. Alt der rører ved patienten kan potentielt medvirke til udvikling af tryksår. Tænk det hele igennem! Det nytter ikke at have en meget dyr effektiv madras, hvis patienten flere gange dagligt sættes på et toiletsæde i lang tid uden aflastning!

AG opfordrede til fortsat samarbejde i multidisciplinære teams, hvor klinikere og bioingeniører arbejder tæt sammen med industrien for patientens bedste.